

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 351/06-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. mája 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošikovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti F. H., B., zastúpeného advokátkou JUDr. M. P., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 57/1999 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo F. H. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 57/1999 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 57/1999 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. F. H. priznáva finančné zadost'učinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiatisíc slovenských korún), ktoré je mu Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy konania F. H. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia, a to 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet právnej zástupkyne JUDr. M. P., Ž.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. októbra 2006 doručená sťažnosť F. H., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. M. P., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 57/1999.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 19. novembra 1998 podal okresnému súdu návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Konanie je okresným súdom vedené pod sp. zn. 14 C 57/1999. Okresný súd vo veci uskutočnil pojednávanie 14. septembra 2000, 17. októbra 2000, 24. marca 2004 a 13. decembra 2004. Napriek tomu, že žaloba bola podaná pred ôsmimi rokmi, vec nie je ukončená, posledný úkon bol uskutočnený 13. decembra 2004 a odvtedy nebolo nariadené žiadne pojednávanie. Dňa 8. septembra 2006 podal sťažovateľ predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní, na ktorú mu však predseda v 30-dňovej lehote neodpovedal.

Takýto postup okresného súdu považuje sťažovateľ za neodborný a nedostatočný, preto sa ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny domáha na ústavnom súde. Navrhuje, aby ústavný súd rozhodol takto:

„Okresný súd v Žiline v konaní pod sp. zn. 14 C 57/1999 porušil základné právo F. H., (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Okresnému súdu v Žiline sa ukladá povinnosť, aby v konaní, vedenom pod č. 14 C 57/1999 konal bez prietahov.

Okresnému súdu v Žiline sa ukladá povinnosť zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 200. 000,- Sk, ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresnému súdu v Žiline sa ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa na účet JUDr. M. P., advokátka, Ž., č. účtu: ..., VS ...“

Sťažovateľ požiadal o anonymizáciu svojich osobných údajov.

Ústavný súd 6. novembra 2006 vyzval podpredsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti a súčasne oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní. Zároveň vyzval aj právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby oznámila, či trvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Podpredseda okresného súdu 28. novembra 2006 doručil spolu s chronológiou úkonov vo veci aj vyjadrenie k sťažnosti, v ktorom poukázal na sťažovateľov podiel na dĺžke trvania konania, keď sama jeho právna zástupkyňa dvakrát požiadala o predĺženie lehoty na uzavretie mimosúdnej dohody s odporcom. Okresný súd v snahe viesť účastníkov k uzavretiu zmieru žiadaný časový priestor sťažovateľovi poskytol, a preto v tom čase nenariadil pojednávania. Podpredseda okresného súdu oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci. Právna zástupkyňa sťažovateľa reagovala 8. novembra 2006 oznámením, že na ústnom pojednávaní netrvá.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv.

II.

Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením o prijatí sťažnosti prijal na ďalšie konanie, bolo tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 57/1999 dochádza k porušovaniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorých „každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov...

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ako to vyplýva z ustálenej judikatúry ústavného súdu, je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdneho orgánu, pričom k naplneniu tohto práva dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorého výsledkom je nastolenie právnej istoty inak, ako je právoplatné rozhodnutie súdu (II. ÚS 219/04, I. ÚS 10/98). Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (III. ÚS 49/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred okresným súdom ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti a dospel k takýmto záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 57/1999 ide o spor o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Vec právne zložitá nie je. Napriek tomu, že riešenie tohto sporu si vyžiadalo aj znalecké dokazovanie, nešlo o vec fakticky zložitú: okruh účastníkov bol obmedzený sťažovateľom a odporcom a predmetom posúdenia znalcom bola reálna deľba dvoch parciel v spoluvlastníctve účastníkov konania. Právna ani faktická zložitost' veci preto nemohla byť dôvodom na priet'ahy v konaní.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v konaní sp. zn. 14 C 57/1999, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania.

Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti poukázal na to, že sťažovateľ podal žalobu bez uhradenia súdneho poplatku a okresný súd ho musel vyzývať na odstránenie nedostatkov návrhu. Ústavný súd zistil, že na výzvu okresného súdu zo 4. decembra 1998 právna zástupkyňa 14. januára 1999 požiadala o oslobodenie od súdneho poplatku. Rozhodnutie o návrhu urgovala 31. mája 1999. Okresný súd o nej však rozhodol až 24. septembra 1999.

Na ťarchu sťažovateľa možno čiastočne pričítať obdobie nečinnosti okresného súdu v čase od 24. marca 2004, keď sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom jeho právnej zástupkyňi bola uložená povinnosť upraviť petit návrhu, až do 4. októbra 2004, keď právna zástupkyňa návrh na začatie konania doplnila.

Na pojednávaní 13. decembra 2004 požiadala právna zástupkyňa sťažovateľa o poskytnutie dvojmesačnej lehoty na pokus o mimosúdnu dohodu s odporcom. O predĺženie tejto lehoty žiadala 7. februára 2005 a následne 5. mája 2005 požiadala o jej ďalšie predĺženie do 31. júla 2005. Až na výzvu okresného súdu 3. novembra 2005 oznámila, že na podanom návrhu trvá a žiada pokračovať v konaní. Obdobie nečinnosti od

7. februára 2005 do 3. novembra 2005 preto nemožno pričítať na vrub okresného súdu, pretože k nej prispel sám sťažovateľ v súčinnosti so svojou právnou zástupkyňou.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu.

Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 23. novembra 1998. Z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku bola vec vedená pod sp. zn. Nc 846/98. Do oddelenia „C“ bol spis prevedený 14. januára 1999. Prvé pojednávanie nariadené na 8. august 2000 bolo odročené na 17. október 2000 z dôvodu ospravedlnenia právneho zástupcu odporcu, ktorý nastúpil na liečenie. Pojednávanie 17. októbra 2000 bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. Okresný súd potom znalca z odboru geodézie a kartografie ustanovil až o šesť mesiacov (9. apríla 2001) s dvojmesačnou lehotou na vypracovanie znaleckého posudku. Spis bol znalcovi zaslaný až 31. júla 2001. Znalec posudok vypracoval 24. októbra 2001, pričom okresný súd nesplnenie dvojmesačnej lehoty na vypracovanie znaleckého posudku znalcom nesankcionoval žiadnymi poriadkovými opatreniami podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

V období od 21. novembra 2001 do 31. mája 2002 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozhodoval o vylúčení sudkyne Mgr. H. z prerokúvania a rozhodovania vecí. Toto obdobie činnosti okresného súdu však ústavný súd neposudzoval z hľadiska porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny okresným súdom. Po vrátení spisu z krajského súdu (31. mája 2002) nevykonal okresný súd až do 24. marca 2004 (skoro dva roky), keď sa uskutočnilo pojednávanie, vo veci žiadny úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu veci. Na tomto pojednávaní bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa uložené upraviť návrh petitu. Právna zástupkyňa uložенú povinnosť splnila až 4. októbra 2004 a na pojednávaní 13. decembra 2004 požiadala o odročenie pojednávania na neurčito s tým, že v lehote dvoch mesiacov okresnému súdu oznámi, či trvá na návrhu, resp., či trvá pokus o mimosúdnu dohodu. Dňa 7. februára 2005 požiadala o predĺženie tohto termínu, žiadosť o predĺženie

termínu opakovala 5. mája 2005 s tým, že lehotu žiadala predĺžiť do 31. júla 2005. Až na výzvu okresného súdu oznámila (9. novembra 2005), že trvá na podanom návrhu a žiada pokračovať v konaní. V období od februára 2005, keď vypršala lehota určená na mimosúdnu dohodu, okresný súd nepokračoval v konaní. Až uznesením z 20. septembra 2006 č. k. 14 C 57/1999-116 (po viac ako jeden a pol roku) vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov návrhu. To je aj posledný meritórny úkon okresného súdu.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd vo veci nekonal plynulo. Prvé pojednávanie bolo nariadené dva roky po podaní návrhu na začatie konania a prvý meritórny úkon bol uskutočnený až 9. apríla 2001, keď uznesením č. k. 14 C 57/99-40 nariadil znalecké dokazovanie. Počas skoro deviatich rokov trvajúceho sporu bolo nariadených šesť pojednávaní, z toho niektoré z nich vykazujú znaky neefektívnosti, a takými sa vyznačovali aj úkony okresného súdu v období medzi jednotlivými pojednávaniami.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd zistil, že z celkovej dĺžky doterajšieho konania vo veci sp. zn. 14 C 57/1999, ktoré trvá v čase rozhodovania ústavného súdu takmer deväť rokov, bol okresný súd nečinný najmenej štyri roky. Okresný súd nekonal efektívne a nebol dôsledný pri získavaní znaleckého posudku. Vo vzťahu k účastníkom a znalcovi vôbec nevyužíval poriadkové opatrenia podľa Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd pri celkovom hodnotení postupu okresného súdu hodnotil jeho konanie ako také, ktoré nesmerovalo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. V nadväznosti na tento záver ústavný súd rozhodol, že v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 57/1999 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím,

opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 14 C 57/1999 konal bez zbytočných prieťahov.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prieťahov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci.

Sťažovateľ požadoval priznať mu primerané finančné zadosťučinenie 200 000 Sk (slovom dvestotísíc slovenských korún). Svoju žiadosť bližšie neodôvodnil.

Ústavný súd však vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu v konaní sp. zn. 14 C 57/1999, zásadne zohľadňujúc konkrétne okolnosti a povahu prípadu, považoval za spravodlivé priznanie sumy 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún) ako primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. M. P.. Pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2730 Sk a k tomu 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16

vyhlášky). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2006 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu 164 Sk. Na základe uvedeného možno teda náhradu trov konania sťažovateľa vyčísliť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie na ústavný súd) a DPH (2 x 2 730 Sk + 2 x 164 Sk + 1 100 Sk). Náhrada trov právneho zastúpenia predstavuje celkovú sumu 6 888 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2007